

Педагогічна мапа Києва: вулиця Василя Седляра

Оксана Матвійчук

Вулиця Василя Седляра

вулиця в Солом'янському районі м. Києва, селище Жуляни

Василь Седляр

(1899-1937),
український художник,
педагог

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Вебінар "Педагогічна мапа Києва: Вулиця Василя Седляра"

18 квітня 2023 о 15:30

Дитячі та юнацькі роки

Василь Седляр, фото поч.1910х рр.

О.Павленко. Василь Седляр. 1927

Василь Седляр. Фото 1920х рр.

*Вироби
Межигірської
художньо-
керамичної
школи. 1920ті рр.
Ескізи Посуду*

Впродовж першого року діяльності було розроблено понад 50 зразків майолікового посуду з розписом, а згодом влаштована виставка, на котрій експонувалося понад **1 000** експозицій. Твори межигірців виставлялися у Празі, Берліні, Венеції, Парижі та навіть у Москві

Василь Седляр. Лікнеп. 1920ті рр.

• Василь Седляр. Розстріл. 1927

Василь Седляр. Фото 1920х-поч. 1930х рр.

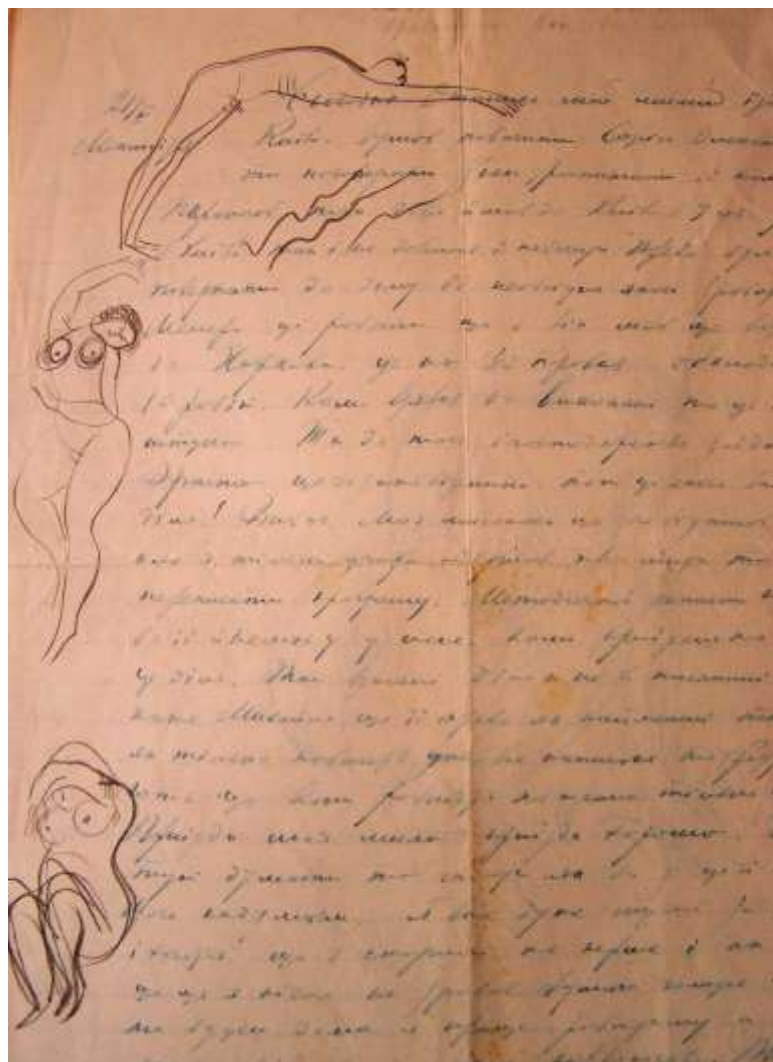
Василь Седляр. Біля трактора. 1931

1925 року він став одним із засновників Асоціації революційного мистецтва України на противагу вже існуючій Асоціації художників Червоної України.
У 1926-му Василь Седляр разом із Бойчуком поїхав у відрядження за кордон.

***Василь Седляр.
Портрет Оксани Павленко. 1929***

Василь Седляр. Замальовки в листах до О.Павленко. Кінець 1920х-поч. 1930х рр.

Василь Седляр. Замальовки ("Кобзар" Т.Шевченка) в листах до О.Павленко. Кінець 1920х - поч. 1930х рр.

„Кобзар“ діждався свого ілюстра

Сімдесят років одділяє нас від дня смерті автори «Кобзаря». Велетенська постань поета жива для нас, а його творчість по цей день є джерело високих художніх творів у різних ділянках мистецтва.

Пісні Лисенка, Стелового та інших композиторів на слова Шевченка здобули популярність не меншу від кращих зразків народної пісні.

«Іван Гус» (у «Молодому театрі») та «Гайдамаки» (у «Березолі») ось уже 10 років не сходять зі сцени. Це блискучі сторінки нового українського театру.

Мотиви шевченкової поезії ще й досі звучать у творах наших сучасників.

І лише образотворче мистецтво, для

якого твори Шевченка відкрили найбільш ші можливості, не спромогся дати жод-

В. СЕДЛЯР.
Кінцівка до «утоплена».

ного твору, що хоч в якійсь мірі відповідав би високомистецьким зразкам шевченкової поезії. Всі ілюстрації та окремі картини на теми «Кобзаря» не підносять над рівень «малоросійщини».

У спробах ілюструвати «Кобзаря», що робилися досі (а їх було багато), художники відображали окремі сюжетні моменти і не виявляли ідеї, настрою, що є в поезії. Щодо малярського майстерства, то їхня художня вартість була дуже низька.

Спражній пам'ятник творчості поета

Робота ця вражає своєю епічністю, широким показом теми та проникливістю у настрої цілого твору. Всі 75 малюнків седлярового «Кобзаря» являють собою таке ж органічне ціле, як і «Кобзар» Шевченка. Але вони дають нам Шевченка не романтика, лірика, а поета-бунтаря, що його поезії звучать заклик до визволення всього трудящого люду.

Пригноблений, закріпачений люда, селянські злидні, наторга, мордування та пафос шевченкових пророкуван. — ось теми (вони переважають у збірці), що їх художник Седляр втілює в образах наших днів.

Соціальна загостреність малюнків підкреслюється тим, що художник втілює ідеї не в постаті окремих персонажів, а в експресивних групових композиціях.

Окремі фігури, але це саме дає творчість Шевченка народної поезії глибоке морі мистецтва.

Вільний мазок, але всі ці ілюстрації знайдений і том Уніанія подр могли б застувати Все це порівняно мистецькою, пріною, галуззю на раїнськими ка:

Розгорнена г широко корист, дожникові можа велику кількіст матором книги пл люнка. Вільна композицією сь мальов майстер

Поряд з фор як особливо по значити емоцій твору, що не невідготованого

У минулому го вдалого ілюст даний художни уелі читача з с Такого майбутн

І саме тепер, ня широких ма ми спостерігає турними вироб бомн тощо), тві сь в боротьбі і мистецтва.

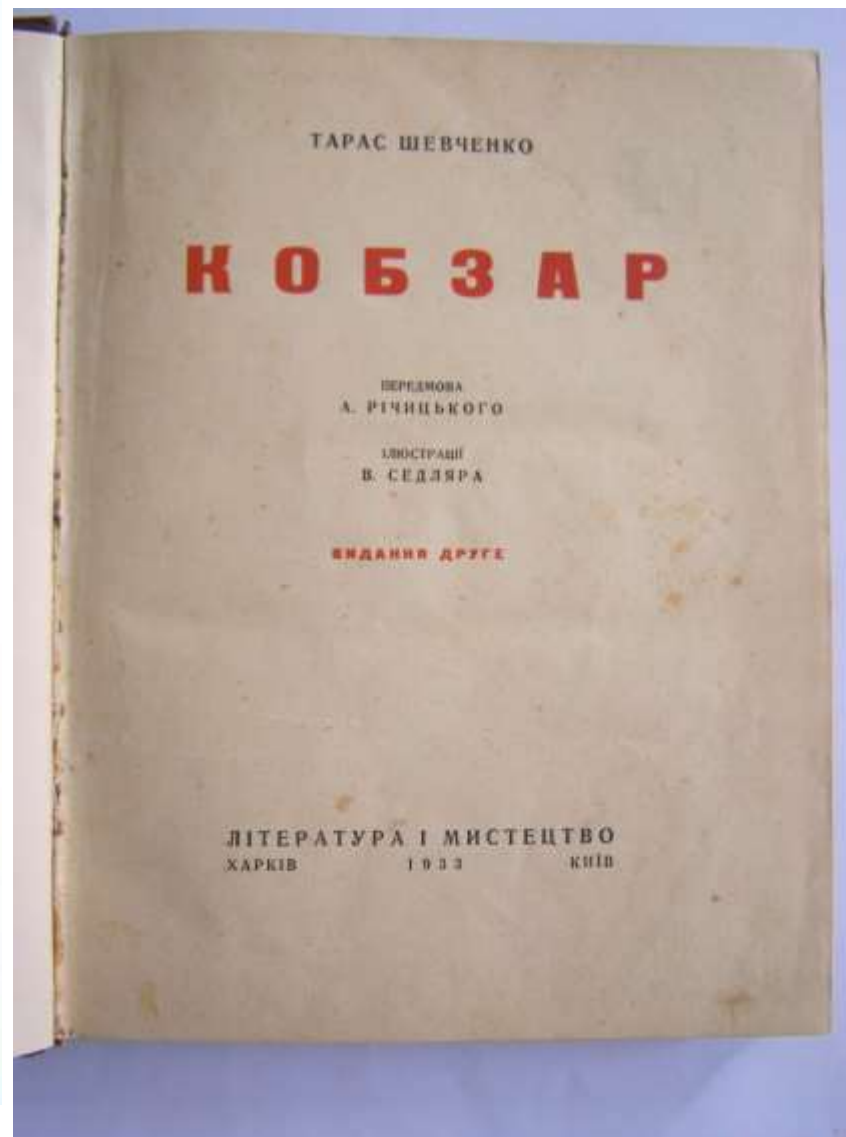
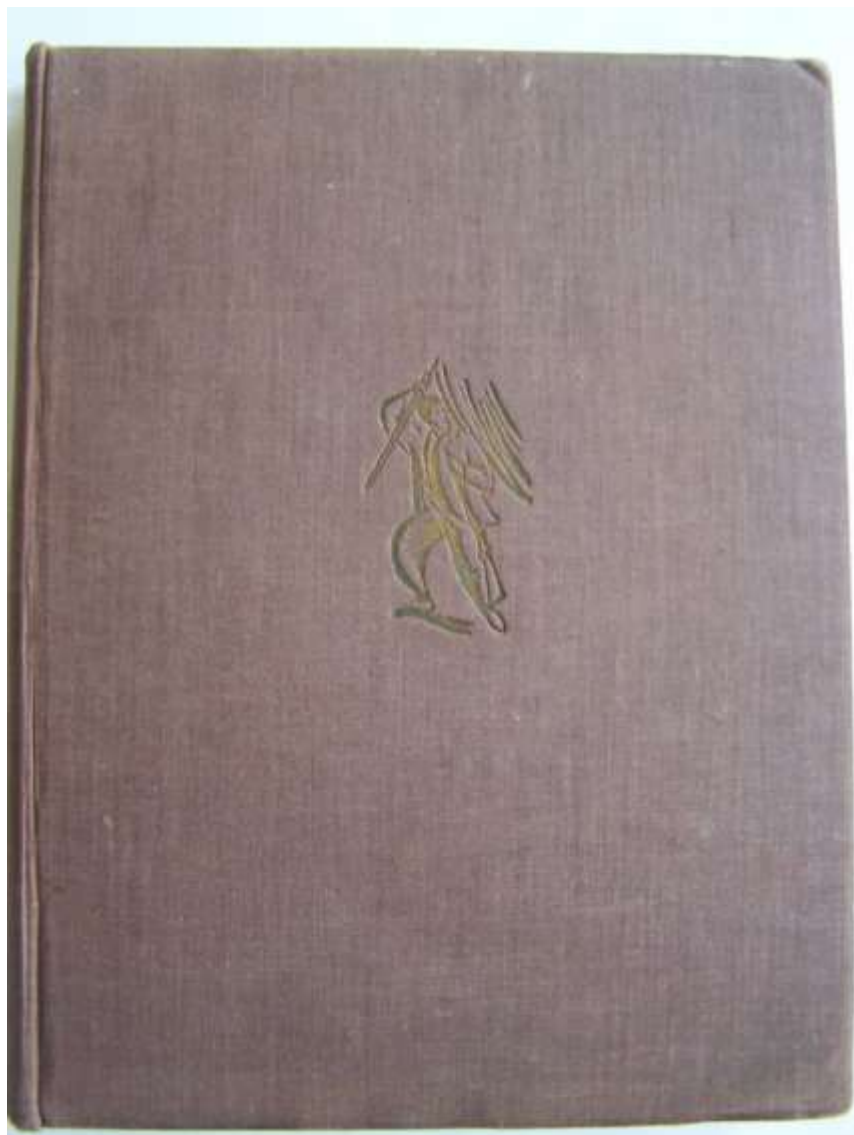

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

Газета
«Харківський
пролетар».
Травень 1930

***Володимир Вайсблат (Ол.Гер).
Фото поч. 1930х рр.***

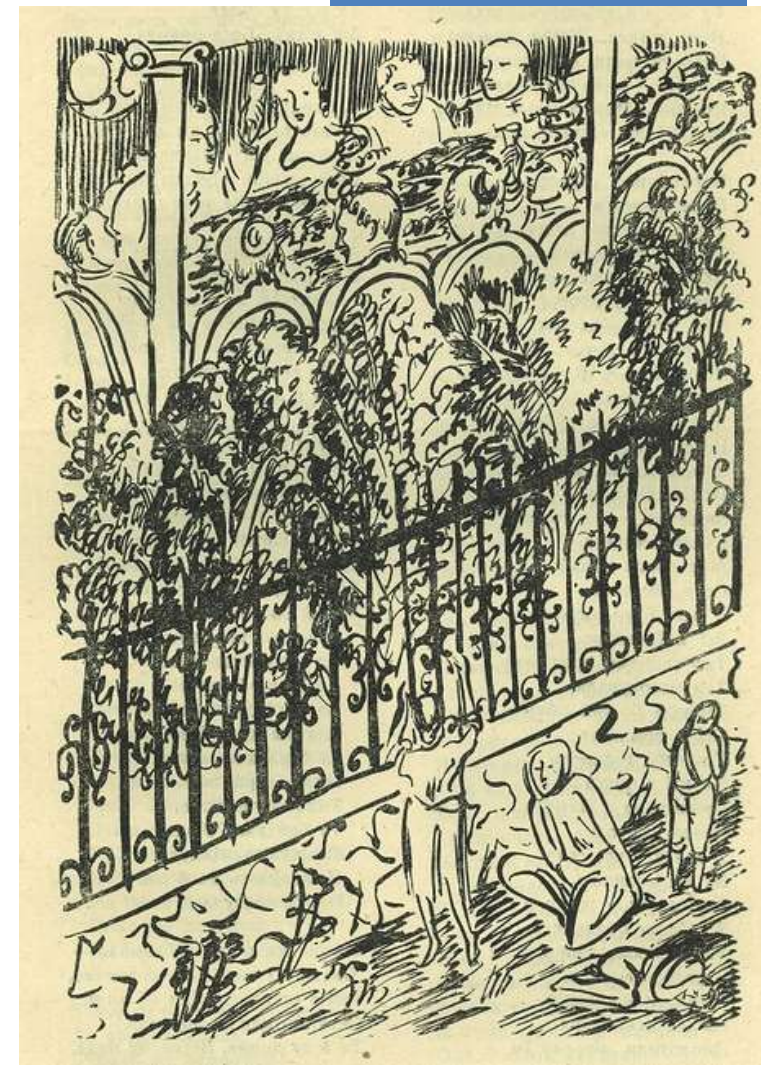

***Кобзар" Т.Шевченка.
1933 (друге видання)***

Василь Седляр. Ілюстрації до Кобзаря Т.Шевченка, 1930-1933

Василь Седляр. Ілюстрації до Кобзаря Т.Шевченка, 1930-1933

І. ПІСКУН

ІЛЮСТРАЦІЇ, ЩО СПОТВОРЮЮТЬ ЗМІСТ

... закінчився шостий і останній пам'ятник Тарасові Шевченку, демонструвавши значні досягнення скульптурного мистецтва, до того ж виконано доволі величезним мистецтвом Шевченка та його творчості.

... преданість революції, — казали щиро с реалістичною проповіддю не пропадет даже тогда, когда клетики отдадут восес от матина... не треба краще, стверджували курсом на пам'ятник Шевченкові м'ятників у Харкові і на могаді... політична робота.

... вим доводили також величезну цінність творів Т. Шевченка, тим як видав його поезій.

... скільки не було їх видано, проте ніхто не полинув клятирень. І, маючи в якійсь книгарні дістати принара.

... «ЛМ» 1933 року видало друге «Бара», що в ньому зібрані всі іна.

... переважно розрахована на бібліотеку (лівою), а цим самим вона стає ширшим колам читачів.

... енко писав дуже просто і зрозуміло найменш підготовані читач, не повинні, коли до постових уложки ілюстрації, що значно до своєї зміст твору. Значимі художній величезне. Читач не тільки казав поетом, — від Сачиві його, ...

І під цією ілюстрацією Шевченкові слова:
«Розкуйтесь незабаром
Заковані люди;
Настане суд», (стор. 191).

Під цими словами поет розумів наступку соціальної революції. А коли так, то виходить, що робітники з «фішками» уособлюють революціонерів, а їхні жертви «ворогів народу».

Замість відбити дійсний зміст Шевченкових слів, худ. Седлар намалював ілюстрацію до відемого процесу про «Чубарівський завулок».

Що може бути обурливіше за такий погляд революції, а тим більше, що таке розуміння революції приписують Шевченкові?

Чи треба говорити, що Шевченко зовсім не так розумів соціальну революцію, як її розумів худ. Седлар?

Але коли в цій ілюстрації худ. Седлар перекутив Шевченкові слова, то в ілюстрації до «Заповіту», він вирішив «доповнити» поета.

В своєму «Заповіті» поет-бунтар закликав до революції.

«Поховайте та вставайте,
Кайдани порвите,
І вразю алою кров'ю
Волю окреміте».

Хто повинен виступити організатором цього повстання, тут поет не сказав. І йому на поміч прийшов худ. Седлар, «доповнивши» поетові слова ілюстрацією. На малюнку (стор. 167), група людей, що на їх долі, волею художника, винило уособлювати революцію. На чолі групи два чоловіки з усіма ознаками «ширих українців» в найгіршому розумінні цього. Традиційні «українські» вуса, смужкові шалки, широкі штани і жупани. (Художник)

«бродів» тримає прапора, на якому, до речі, нема жодної емблеми; а у руках іншого — гвинтівка. За ними в туними й безглуздими обличчями йдуть робітники, жінки і ще хтось без виразних соціальних ознак. Ілюстрація мусить відповідати поетові на його заклик «Українці» — це керівна сила революції, а за ними «революційно настроєні маси». Так худ. Седлар з'ясує провідну роль пролетаріату у революції.

Тут уже навряд чи можна сказати, що художник помилився. Це вже відвертий натяк, та навіть не натяк, а ствердження, що революцію на Україні робили не робітники, що не пролетаріат керував революцією на Україні. Це заперечення розуміння революції на Україні, як революції пролетарської. В цій ілюстрації до Шевченкових слів Седлар збивав читача на націоналістичне розуміння Шевченкового «Заповіту».

Характерно, — більшість ілюстрацій присвячено тим творам, де з перших років своєї творчості Шевченко романтизував минуле України. Зате зовсім мало ілюстрацій до насичених революційністю поезій. Так, жодну з поезій, які написані в половині 1859 р. і до смерті поета, — не ілюстровано.

Не зміг (чи не хотів) художник ілюструвати такі прекрасні революційні твори, як: «І Архимед і Галілей», «Хоча лежачого її не б'ють», «О люди, люди небораки», «Якось іду я увочи» і багато інших. Зате, двічі ілюстровано «Стареньку сестру Анастасю», де, художник зміг вибрати такі слова, які хоч і не зовсім до речі, але все-ж можна ілюструвати

Тут такий художник почував себе вільно. Ілюстровано не погано. Видно, що матеріал прийшовся «по душі».

Ілюстровано також зовсім невеличкого жартишливого вірша: «Ой стрілочка до стрілочки» (стор. 219) і т. д. і т. д.

Ще одна цікава риса для характеристики ілюстрацій. Ілюстровано всі слова про розвагу, гульбища та поцілушки. Так на всю сторінку ілюстровано слова: «Прийшли, посідали і поцілувались» (стор. 323).

Невже художник вважає, що цього читач не зрозуміє без ілюстрації? Адже завдання ілюстрації — допомогти зрозуміти твір?

З таким же надхненням і пристрастю виглядає ілюстрації до слів:

«Оберніться поцілує
Для потіхи» (стор. 291).
«Утирала мої сльози
Та й поцілувала» (стор. 203).

Все, до чого можна було подати іділічну картину («Тільки без отієї класової боротьби») — використано.

Але в своїй творчості Шевченко поет-бунтар, поет-революціонер.

Революційний зміст в його творчості переважав романтичні мотиви. Окремі революційні поезії художник ілюстрував. Про де-які з цих ілюстрацій уже згадувалося. Але хіба можна не обурюватись з ілюстрації до крайнього революційного твору поета, в якому герой «владає панна і просадив мов ту жабу». Цю надзвичайну картину поет малює так:

«Аж там панця несамовитий
Недоліток, таке творить—

Боятися пана. А сляк,
Ще наймелодійний, озирнувся
Та вилами пана
І просадив мов ту жабу».

Образ до краю реалістичний. І люва, що на такий висновок, особливо молодше покоління. Старші хлопці пана».

А що зробив з цього художник? Чити цю ілюстрацію щоб зрозуміти глуздість.

На малюнку група хлопців з величезними обличчями спостерігає парубчак витягає (іменно витягає) його, що схилився над дівчиною. Скорі, всі наїквалі, всім веселе, страху, ніякого обурення. Нема революційності, в цій ілюстрації Седлар знищив її.

А на малюнку, що ілюструє шляхта, гило» (стор. 55) намазано хлопців, які прийшли на допитиють під вікнами.

З величезним обуренням питають як люди неначе подуріли: «Ніби ідуть і діточок своїх ведуть», та його обурення в ілюстрації до цього 267). Нема Шевченка в цій ілюстрації його і в багатьох інших.

Чи треба пояснювати, що таке «паня» не тільки не підбиває творчості, а що вона викривляє її, в революційність.

Загалом ілюстрації Седлара до «

**Василь
Седляр.
Автошарж**

**3 листа
поч. 1930х**

У листопаді 1936 року Василя Седляра було заарештовано і 13 липня 1937 року разом з іншими відомими особистостями страчено як «ворога народу» органами НКВД СРСР. В 1938 році майже всі картини Василя Теофановича були безжально знищені, а «Кобзар» вилучений з усіх бібліотек і спалений. Через двадцять років Верховний Суд СРСР ухвалив рішення про реабілітацію Василя Седляра.

Михайло Бойчук
«Портрет Седляра»

український історик
літератури, книгознавець,
видавець, громадський діяч.

СловОпис > Відомі українці > Відкрий Україну > Василь Седляр: на току розстріляних ілюзій

Василь Седляр: на току розстріляних ілюзій

Правова грамота

Відомі українці

Українська з
перцем

Мандрівки

Коротюлька

Наминайки

Практики успіху

Розстріляне відродження

Василь Седляр

Вулиця Василя Седляра в м.Києві

